HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ואמר ריש לקיש אומר היה רבי שמעון פרה נפדית. אם מגלח נאה הימנה אפילו על גב מערכתה אפילו שחטה כהלכתה על מערכת של עצים שהיא נשחטת עליה כדאמרי׳ במס׳ פרה (פ״ג מ״ט) וקסבר ר״ש כל העומד לפדות כפדוי דמי וקרינא ביה שאתה יכול להאכילו. ומי קשיא למה לי קבלת טומאה היא גופה מטומאה אדם ובגדים מפרשינן הכ״ג בכריתות בפרק דם שחיטה (דף כא:) כגון בשר שחפהו בפחות מכביצה בצק לי משויא ליה אוכל מצטרף בהדי בצק ומקבל האי בצק טומאה יגע בטומאה ומטמא שאר אוכלין ומי נאו אוכל הוא לא מקבל האי בצק טומאה דלית ביה שיעורא וכי נגעו ביה אוכלין אחריני טהורים הן שאינם נוגעין [1] בנבלה אלא בבצק: **איכה משנה.** לא נשנית במשנתינו: **ותרעה בעדר.** כשאר חולין. אלמא אינה נאסרת מחייב וכי שחטה מותרת: הכי גרסינן **אמר ריש לקיש א״ר יצחק עגלה ערופה איכה משנה: והא״ר יצחק.** בקדושין (א) ובכריתות בפרק בתרא (דף כה.): **גנוב.** מאימתי נאסרת: **תבריח.** בני הישיבה: **לפורי מצורע.** קי״ל בקדושין בהאיש מקדש (דף טו:) דאסורין בהנאה: **משעה שחיטה.** ונאסרת שחוטה אבל המשולחת מותרת דכתיב (ויקרא יד) ושלח את הצפור החיה וגו׳ ולא אמרה תורה שלח לתקלה (ב): **משעה קיחה.** ושמיהן נאסרות עד שישלח: **גמר קיחה קיחה לו׳.** מה עגלה ערופה שנאמר בה קיחה (דברים כא) ולקחו זקני העיר ההיא עגלת בקר אסורה מחיים אף ולקח למטהר שתי צפרים חיות (ויקרא יד) אסורות מחיים ומיהו עגלה ערופה יש לה גדול ליאסר בירידתה לנחל איתן אבל אלו אין בהן מעשה מלקיחה ועד שחיטה וכיון דנאסרות מחיים על כרחיך משעת לקיחה: **אלא.** הא תירוצא דמתרץ אינה משנה לאו ריש לקיש אמרה אלא ר׳ יוחנן אמרה דלר״ש בן לקיש מיתסרא מחיים והא דתנן תלא ותרעה בעדר מקשינן לה בכריתות [כה.] ומוקמינן לה כתנאי: **לענין דינא תנן.** הא דקתני מתני׳ מי שלקח ראשון ישחוט ראשון לאו לענין איסור והיתר שאם רצה השני לשחוט ראשון והראשון ימתין עד מחר מותר אבל דין הוא אם בא לב״ד שבא האחד לשחוט וחבירו אומר אני צריך יותר ממך אנו אומרים להם הלוקח ראשון ישחוט שעל מנת כן לקח שאילו לא מכרה בעל הבית לשני ועכב לעצמו היה הלוקח שוחט וכן שנינו בתוספתא (פ״ה ה״ל) הלוקח מבעה״ב הוא קודם לבעה״ב שעל מנת כן לקח: **דלא עבד איסורא.** שהקדים בעצמו שלא יבא לידי איסור: **נשכר.** יש לו ריוח שאוכל היום בשר: **מתני׳ וא״כ שחטה סופג את הארבעים.** דאין כאן שחיטת איסור אלא אחת. ובגמרא יליף דבנו ואותו ומי חייב: **שחטה ואת בתה ואחר כך את בת בתה.** יש כאן שני אותו ואת בנו: **שחטה ואת בת בתה.** אין כאן עדיין איסור ואח״כ שחט את בתה ויש בשחיטה זו שני איסורין אותו ואת בנו משום אמה ובנו ואותו משום בתה שלו זו שכבר נשחטה: **סופג ארבעים.** דחד לאו הוא והדא התראה וחד מעשה: **שמונים.** וטעמא דקומכוס מפרש בגמ׳ [ע״ב]: **גמ׳ לא תשחטו.** לשון רבים משמע: **הרי כאן שנים.** הזהיר את שניהם בין אם שוחט האם ובין אם שוחט הבת ולא משכחת לה שניים עוברין אלא בשלא בהמות והא (ב) כיצד בת ואם ובת דאי אם ושני בניה למה לי קרא פשיטא מה לי חד ומה לי תרי דכי היכי דמחייב אהאי מחייב אהאי ואי בפרה ובתה ובת בתה פשיטא תרוייהו אותו ואת בנו נינהו אלא על כרחך באחד שוחט פרה והשני את אמה והשלישי את בתה קאמר לאשמועינן דאבנו ואותו נמי מחייב: אבל

ואמר ר״ש בן לקיש אומר היה ר״ש פרה נפדית על גבי מערכתה אמר רב שמן בר אבא אמר רבי יוחנן פרת חטאת אינה משנה [6] **ועגלה ערופה לאו שחיטה ראויה היא** [3] **והתנן** [4] **נמצא ההורג עד שלא תערף העגלה תצא ותרעה בעדר אמר ר״ש בן לקיש משום רבי ינאי עגלה ערופה אינה משנה ומי אמר רבי ינאי הכי** [5] **והאמר רבי ינאי גבול שמעתי בה ושכחתי ונסבין חבריא לומר** [6] **ירידתה לנחל איתן אוסרתה ואם איתא לישני כאן קודם ירידה כאן לאחר ירידה א״ר פנחס בריה דרב אמי אנן משמיה דרשב״ל מתנינן לה עגלה ערופה אינה משנה א״ר אשי כי הוינן בי רב פפי קשיא לן מי אמר רשב״ל הכי והא** [7] **איתמר צפורי מצורע מאימתי נאסרין רבי יוחנן אמר** [8] **משעת שחיטה ורשב״ל אמר משעת לקיחה ואמרינן מ״ט דרבי שמעון בן לקיש גמר קיחה קיחה מעגלה ערופה אלא אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן עגלה ערופה אינה משנה: מתני׳** [9] **שנים שלקחו פרה ובנה איזה שלקח ראשון ישחוט ראשון ואם קדם השני זכה: גמ׳ אמר רב יוסף לענין דינא תנן תנא** [10] **אם קדם השני הרי זה זריז ונשכר זריז דלא עבד איסורא ונשכר דקאכיל בשרא: מתני׳** [11] **שחט פרה ואח״כ שני בניה** [12] **סופג שמונים שחט שני בניה ואחר כך שחטה סופג את הארבעים** [13] **שחטה את בתה ואת בת בתה סופג שמונים שחטה את בת בתה ואחר כך שחט בתה סופג את הארבעים סומכוס אומר משום רבי מאיר סופג שמונים: גמ׳ אמאי** [1] **אותו ואת בנו אמר רחמנא ולא בנו ואותו לא ס״ד דתניא אותו ואת בנו אין לי אלא אותו ואת בנו** [2] **אותו ואת אמו מנין כשהוא אומר לא תשחטו הרי כאן שנים הא כיצד אחד השוחט את הפרה ואחד השוחט את אמה ואחד השוחט את בנה שנים האחרונים חייבין**

והתנן נמצא ההורג. וא״ת והיאך מדקדק מכאן דלא מיתסרא מחייס דילמא היינו טעמא דאדעתא שימלא ההורג לא אקדשוה כי ההיא דתנן בפ׳ בתרא דכריתות (דף כג:) המביא אשם תלוי ונודע לו שלא חטא אם עד שלא נשחט כו׳ וירעה עד שיסתאב אשם ודאי אינו כן אלא (ג) **עד שלא** נשחט יצא וירעה בעדר כו׳ עגלה ערופה אינה כן ומפרש בגמ׳ טעמא דאשם תלוי משום דלבו נוקפו וגמר ומקדישו מספק אבל אשם ודאי כי אקדשיה אדעתא דאחטא אקדיש ואגלאי מילתא למפרע דהקדש טעות הוה ודילמא היינו טעמא נמי דעגלה ערופה ולא משום דלא מיתסר מחייס ולעולם אם נשחטה אסורה וי״ל דסברא דגמרי ומקדשי דלא מסקי אדעתייהו שימלא ההורג וא״ת ואמאי לא משני דעד שלא תערף היינו עד שלא נראה לעריפה קודם ירידתה לנחל אינו כדמשני בפ׳ בתרא דכריתות (דף כה.) וי״ל דסמיך אמאי דדייק התם (ג״ז סס) מסיפא דלא מיתסר מחייס דקתני סיפא משנערפה תקבר שמתחלה לא באה אלא על הספק כפרה ספקה והלכה לה:

עגלה ערופה אינה משנה. וא״ת ולמה לחק לומר אינה משנה לימא תנאי היא דלאמרינן בפ׳ בתרא דכריתות (דף כה.) דתנאי פליגי בהכי וי״ל דכך היתה קבלה בידם הקשה ה״ר משה מבונדי״ש אמאי לא קאמר דשוחט דמתני׳ היינו עורף ופטור לר״ש משום דלא חזיא לאכילה ולרבנן חייב משום דעריפה זו היא שחיטה כדאמרי׳ בריש פ׳ שני שעירי (יומא דף סד.) גבי שעיר המשתלח דחייתו לצוק היינו שחיטתו וחייב משום אותו ואת בנו ובפ׳ חטאת העוף (זבחים דף ע:) אמרינן [3] דעריפה מטהרת מידי נבלה ותירץ ר״ת דלא״כ לא הוה ליה למיתני השוחט אלא העורף ודוחק הוא דלגמא תנא שוחט משום אחריני פרת חטאת ושור הנסקל כדאמרינן בפ״ב (לעיל דף כט.) דסיפא בקדשים ולאידי דסליק מבהמה תנא שחיטתו כשרה ולא קתני מליקתו: **אמר** רבי ינאי גבול שמעתי בה. רבי ינאי לטעמיה דאית ליה בפ״ב דקדושין (דף מז.) דכפרה כתיב בה בקדשים ולהכי מיתסרא מחייס כמו שאר קדשים דמיתסרי מחייס א] וערפו שם דדרשינן (כריתות דף ו.) מיניה שם תהא קבורתה אינטריך לאמר עריפה דלא נימא דשריא משום שנעשית מצותה: **לישני כאן** קודם ירידה **כאן** לאחר ירידה. תימה הא על כרחך מתני׳ דכריתות (דף כג:) מוכחא דלא מיתסר מחייס כדדייק התם [1] (בפ״ב) מסיפא דקתני דכפרה ספקה והלכה לה: **גמר** קיחה קיחה. מסקנא לא קיימא הכי בפרק ב׳ דקדושין (דף מז.) אלא מסיק דר״ל כתנא דבי רבי ישמעאל דיליף הכי נאמר מכשיר ומכפר בפנים פי׳ מכשיר בפנים אשם מצורע מכפר שאר קרבנות ונאמר מכשיר ומכפר בחוץ פירוש מכשיר לפורי מצורע מכפר עגלה ערופה ושעיר המשתלח ובפרק בתרא דכריתות (דף כה.) מוקי לה נמי רב המנונא דאמר עגלה ערופה מיתסר מחייס כתנא דבי ר׳ ישמעאל ותימה היאך משמע ממילתיה דר׳ ישמעאל דמיתסר מחייס וי״ל דדייק משום דלא אינטריך למילף מכשיר ממכפר אלא ליאסר מחייס דלאחר שחיטה ידענן מוזה אשר [לא] תאכלו לרבות השחוטה כו׳:

סומכוס אומר משום ר״מ סופג שמונים. אריסא נמי פליג כדפי׳ בקונטרס וכה״ג אמר בפ׳ קמא דיבמות (דף ט:) חלוק היה ר״ש אף בראשונה וסיפא נקט משום רבותא דרבנן דאע״ג דאיכא שתי שמות דאותו ואת בנו ובנו ואותו לא לקי אלא ארבעים כיון דנפקי תרוייהו מחד קרא דלא תשחטו:

הזורע

מסורת הש״ס

א) [שבועות יא: ב״ק עז: מנחות קא:], ב) סוטה מז. (כתובות לו) כריתות כה. ע״ש, ג) זבחים ע: כריתות כה. קדושין מז., ד) קדושין מז., ה) [תוספתא פ״ה ה״א], ו) כריתות טו., ז) עיין תוס׳ בב״ק שכתבו על רש״י לא דק דכתב נבלה ועיין רש״ל [ועי׳ מ״ש על זה תוס׳ פסחים לג: ד״ה לאימת ותוס׳ שבת נא. ד״ה אין], ח) [לקמן קמ.], ט) בס״י כיצד בת ואם וכמ בתה ועיין רש״ל, י) [ל״ל בדף כה.],

גליון הש״ס

מתני׳ סופג שמונים. עי׳ כריתות דף ט׳ ע״ב תוס׳ ד״ה והיא. קדושין דף עז ע״ב תוס׳ ד״ה הרי: **תום׳ ד״ה עגלה** וכו׳ דעריפה מטהרת מידי נבלה. עיין מנחות דף קא ע״ב תוס׳ ד״ה ועגלה:

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה והא״ר יצחק בקידושין. ס״ב ס״ב דף מז: (ב) תום׳ ד״ה והתנן וכו׳ אינו כן אלא אם עד:

הגהות מהר״ב רנשבורג

א] תום׳ ד״ה אמר וכו׳ כמו שאר קדשים דמיתסרי מחייס והא דכתיב וערפו שם וכו׳ כנ״ל:

מוסף רש״י

ואמר ר״ש בן לקיש. אינו שעת הכושר היתה לה, אומר היה ר״ש פרה נפדית על גבי מערכתה. אפילו שחטה על המערכה כמשפט, אם מגלח אחרת יפה ממנה, וזהו שעת הכושר שלה, ואע״פ דלא נפדית, אפילו הכי משוי לה אוכלא דאוכל ורחוקה לפדות (ב״ק עז:) וסבירא ליה לר״ש העומד לפדות כפדוי דמי והויא ליה אוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים (שבועות יא:). **תצא ותרעה בעדר.** כשאר חולין, והאי תנא לית ליה הא דאמרינן בכמה דוכתי עגלה ערופה נאסרת מחייס וירידתה לנחל איתן אוסרתה, ומסקנא כריתות (כה.) מוקמינן לה למילתא בפלוגתא דתנאי, בפרק בתרא (סוטה מז.). **גבול שמעתי בה ושכחתי.** מאימתי נאסרת (קדושין נז.). **ונסבין חבריא.** וסבורין התלמידין מדעתם לומר (זבחים ע:). **ירידתה לנחל איתן.** היא הגורמת לה שם עריפה ואוסרתה (קדושין שם) ובקידושין יליף לה דנאסרה מחייס (זבחים שם). **משעת לקיחה.** נאסרות שניהן עד שישלח המשולחת ויתרת בשילוחה (קדושין שם). **מעגלה ערופה.** מה התם מיתסרא מחייס בקדשים, אף כאן מחייס (שם).

עין משפט נר מצוה

טו א מיי׳ פ״י מהלכות רוצח הלכה ח:

טז ב מיי׳ שם הלכה ו:

יז ג מיי׳ פי״ח מהל׳ טומאת צרעת הל׳ ז:

יח ד מיי׳ פי״ב מהל׳ שחיטה הל׳ יג סמג לאוין קמט טוש״ע י״ד סי׳ טז סעיף ו:

יט ה ו מיי׳ שם הל׳ יב:

כ ז מיי׳ שם סמג שם טוש״ע שם סעיף ח:

תורה אור השלם

1. וְשׁוֹר אוֹ שֶׂה אֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ לֹא תִשְׁחָטוּ בְּיוֹם אֶחָד: ויקרא כב כח

שיטה מקובצת

(א) ועגלה ערופה לאו שחיטה ראויה היא. נ״ב נ״א בס״י עגלה ערופה שחיטה ראויה היא דתנן וכו׳:

רבינו גרשום

פרה נפדית על גבי מערכתה. כלומר אם אירע בה פיסול או במלאכה או בשום דבר: תצא. כלומר עם שאר בהמות של חולין: קשיא דר״ש בן לקיש אדר״ש בן לקיש. כלומר הכא אמר ריש לקיש עגלה ערופה אינה משנה והכא אמר משעת קיחה ואסורה מאותה שעה השחוטה. (ג) שחיטה שאינה ראויה היא: אמר רב יוסף לענין דינא תנן. כלומר דין הוא שישחוט ראשון: [שחט] שני בניה ואח״כ שחטה סופג את הארבעים. כלומר שאותן שני לאוין כולל בשחיטה אחת: ולא בנו ואותו. כלומר והיכא דשחט שני בניה ואח״כ שחטה אמאי סופג את הארבעי׳: שנים אחרונים חייבין. כלומר אחד משום בנו ואותו ואחד משום אותו ואת בנו:

(ג) נראה לחסר כאן איזה תיבות וע״ל וא״כ שפיר אמר מתני׳ דהוי שחיטה שאינה וכו׳.